finaliter resoluuntur. sz a principijs in que proxime resoluuntur dicuntur plus phisice

Querit quarto. Utrū semper sit eiusdē scie: materiā z formā ꝓsiderare Pro veritate z pte affirmatiua ē phs in littera. q̄ hoc ostēdit tribꝫ rōibus. Sz pro pte negatiua arguit. qz materia z forma differūt sicut actus et potētia q̄ habēt rationes disparatas. z nō parū dr̄nt vt dr in phemio d aīa. g̃ non pñt ptineri sub vno gñe scietie

Maior Nulla scientia formā q̄ est act⁹ materie: ꝓsiderat sine ꝓpria materia pfecte **Minor.** Si materiam ꝓsideret aliqua scia: tūc talis non est forme ignara **Conclusio.** Cōcluditur igitur forē eiusdē artis et scientie: tā formam cū ꝓpriā materiā considerare

Prima propō patz p ꝓsideratōem phi in lrā. nam sic in artificialibꝫ medicus considerās sanitatem etiam ꝓsiderat neruuz z humores que sunt materia sanitatis. ita etiā est in scientijs speculatiuis. Et p tāto Aristoteles in phemio de anima diffinit ōes passionuz datas sine ꝓprio subiecto vocat cassas z vanas. Sicut si diceret ira est appetitus vindicte. vel q tonitruū est sonus factꝰ in nubib⁹. Et g̃ Aristoteles scdo de aīa ꝓmendat illos q̄ aīm̄ diffiniuerūt p corpus phisicū z organicum Et rō oim. qz sicut res se habet ad esse ita ad cognosci z diffiniri. z per ꝓsequēs forma que est actus materie ad sui cognitōem requirit cognitōem huiꝰ materie Et ad hūc sensum loquit phs in littera q materia z forma dicūtur ad aliq̄d. qz sicut cognitio relatiui dependet a cognitione sui correlatiui. sic cognitio forme a cognitōne materie

Correlariū Rationabile est artes in nobis acq̄sitas: forē q̄sdam materie imitatōes. Ptz qz p̄ncipium operatōis artificialis est cognitio. sed ois nostra cognitio est p sensus a rebꝫ sensibilibꝫ accepta. z ideo ad siltudinē rerū naturaliū in artificialibꝫ operamur **Minor** patz similiter per siltudinē Aresto. de artificialibꝫ z naturalibꝫ. qz domificatoꝛ nō ꝓsiderat ligna z lapides nisi grā forme. nec medicus humores z neruū nisi grā sanitatis. Etiaz materia ē grā forme. z sic forma est finis materie. sz finis hz se in suo genere sicut p̄ncipiū in speculatiuis. vt dicit in isto scdo. sed p̄ncipio ignorato alia ignorant. igitur z̄c

Correlariū. aīa rōnalis: est de ꝓsideratōe phīe naturalis. ptz qz est forma corporis phisici organici. vt patz scdo de aīa **Conclusio** ptz ex supꝫ dictis z ex declaratōe phi **Ad rōem** dom q̄ materia z forma capiūtur dupl'r. vno mō extra genus analogie z ꝓportionis. z sic argumentū pcedit de eis. Alio mō capiunt vt hñt ad inuicē ꝓportōem. z sic cadunt sub ꝓsideratōe eiusdē scie

Determinatis aūt his considerandum est.

Querit primo Utrū quatuoꝛ z nō plura: sint causarū genera. Pro veritate z parte affirmatiua arguit auctoritate phi in lrā Sed pro parte negatiua arguit primo q sint plures. qz causa exemplarꝫ est cā. z tamē nō est aliqua istarū. g̃ z̄c. Añs pbatur. qz nō est materia nec finis vt supponit. nec est forma vel efficiens. qz rōe ab illis distinguit. sed distinctio rōis sufficit ad distinctōem causaruz vt ptz de forma efficiente z fine. q̄ aliquādo in re coincidunt Secūdo arguitur. materia est nō ens. quia nec quid nec quale nec quantum. ergo non erit causa. Etiā forma est causata respectu materie. qz dependet a materia in fieri. nec pōt naturaliter esse sine materia. z est effectus agentis. g̃ nō erit causa. Sil'r effectus pōt esse sine efficiente. ergo efficiēs nō erit causa. Et finis nō est. sz q̄ non est nullius est causa.

Maior Duplex ē causa per se intrinseca: scz materia z forma **Minor.** Efficiens z finis sunt due cause extrinsece: propter q̄s fieri quedam dicimus licet diuersimode **Conclusio** Igitur omniū causarū sufficientia: reducit ad predicta causarū quatuoꝛ genera

Maior patz. qz res naturalis ꝓponit ex materia tanq̄ ex vna parte. sicut homo ex carnibus et ossibus. z domus ex lapidibus z lignis. Sil'r altera ps intrinsece cōstituens rem naturalem est forma que vocatur spēs vl' rō. aut quod q̄d erat eē sm diuersas propetates sibi cōpetentes. Additur aūt in propositione (per se) propter differentiam puationis **Corrolariū.** diffinitio z q̄libet ps sua: cōtinetur reductiue sub formali cā. pz qz diffinitio sm eius potissimam acceptionem indicat quidditatem rei. sed q̄dditas in ordine ad suppositā in q̄bus ē habet se p modū forme. immo z ipa materia accepta in vl'i induit ꝓditionem forme sm q̄ induiduak in singularib⁹

Minor ptz. qz domificatoꝛ est cā extrinseca ipius domus. sil'r sanitas dr cā propter quā cōponit potio amara. z sic constat q̄ sunt cause extrinsece Sed q̄ sint diuersimode cause ptz de causa efficiente. nā quedam est cā efficiens q̄ dicitur ꝓficiens dās complementū motui vel mutationi. s. q̄ introducit formā. q̄ forma est terminus mutatōis. alia ē cā pparās seu disponēs q̄ adaptat z disponit materiā seu subiectū ad huiusmōi vltimū cōplemētum. Alia est adiuuās. z est cā que nō operatur ad finez ꝓpriū sed ad finē alterius. sicut seruus operatur ad finem sui domini. Quarta ponit specialit' in his q̄ agunt a proposito. z dr causa ꝓsilians q̄ dat agenti formā per quam agit. nam agens a proposito agit p cognitōnem quam sibi tradit ꝓsilians. Sil'r pz in causa finali. vbi inuenitur finis grā cuius. z finis quo. sil'r z media accipiūt rōem finis p comparationem ad sua ꝓiora **Conclusio** ptz. qz cause vel sunt intrinsece vel extriusece. z sic cōsequēter subdiuidēdo vt pz in copulatis **Corrolariū.** Quenit idē sm rem z dr̄ns rōe: forē sub alio z alio genere cause. patz qz premisse possiunt dici causa materialꝫ respectu conclusionis. sm q̄ conclusio cōstituitur ex terminis premissarum. dicuntur etiam causa efficiens conclusionis inquantum noticia premissarum generat noticiam conclusionis Et possunt dici causa formalis inquantū medium positum in premissis indicat quidditatem diffiniti. et ita de alijs. **Ad rationes.** ad primam dicitur q̄ exemplar reducitur ad genus cause efficientis. nec est ratio exemplaris totaliter diuersa a ratione efficientis. sicut est ratio materie vel forme vel finis. sed est inclusa in ratione cause efficientis vel ad eam per se pertinens.

Ad secundam dicendum negando antecedēs. quia materia est ens licet in potentia Etiam non est inconueniēs idē eē cāz z effectū respcū diuersoꝛ vl' diuersimōe respcū eiusdē. sil'r pt effcūs eē sine cā ꝓducēte. sz nō sine cā

conseruāte Et finis fm q̄ est causa non est fm esse reale sed intentionale.

Queritur secūdo Utrum p̄dictarū causarū p̄dictiones: sit ad eas vere et p se cōcomitātes. Pro pte affa et affirmatiua est phs in textu. Sz p pte negatiua arguit primo q̄ cā et effectus opponūtur correlatiue. sz multiplicato vno relatiuoz multiplicat et reliquū. Secundo idē nō p̄t esse p̄us et posterius. q̄ idem nō p̄t esse cā et effect⁹ Tercio. idē ingz̄tum idē est aptū natū facere idē. sc̄do de generatōe. q̄ idē nō est causa p̄trioz

Maior Constat duas p̄prietates primas: esse ipsarū causaz̄ sequelas Minor Sc̄z quendam sensum p̄sentia et absentia: versant causaliter circa opposita Conclusio Igitur p̄dictis causis correlarie annexa: sunt ad eas vere et p se concomitantia.

Probat maior. q̄ ex hoc q̄ aliq̄d est compositum ex materia et forma oportz̄ q̄ habeat plures causas per se Sil'r propter causam efficientē et finalem oportz̄ q̄ mutuo sibīmunicē sint cause. vt pz de sanitate et ambulatōne

Correlariū. rōnabile est idem multipliciter diffiniri: posse et demonstrari. ptz q̄ diffinitio et demonstratio dātur p causas. et ideo fm legem causaz̄ oportet diffinitiones et demonstratōes regulari. Minor probatur exē plariter. q̄ nauta p p̄sentiam saluat nauē vt de se est manifestū. et q̄ tenetur esse pñs nauī in tpe opportuno si tunc (intent⁹ saltē illicitis) sit absens cōis fama euz accusat tanq̄z causam naufragij nauis Correlarium. nō quicq̄d fit ab alio absente: debet ab eo dici. p̄uenire. ptz q̄ dictum est in p̄ma sc̄da fm quendam sensum. q̄ nisi absentia sit certis circūstantijs modificata nō accusat absentem tanq̄z cām facti vt notū est. igit̄ ꝛc. Conclusio est satis nota p ea q̄ declarata sunt Ad rōes. ad primā dr̄ q̄ causa et effectus capiunt̄ hic materialr et absolute Ad sc̄dam dicendū q̄ idem fm diuersos modos p̄t esse p̄ius et posterius. Ad terciā dr̄ q̄ phs in sc̄do de generatōe loquit̄ de causa naturali. sz hic fit sermo d̄ causa libera et p̄uatiua q̄ potest esse eadem oppositorum Vñ illud dr̄ agere p̄uatiue quod natū est facere vnum p̄trariorum et nō facit p̄pter cui⁹ defectū sequit̄ aliud contrarium. sicut nauta absens est causa submersiōis nauis p priuatōem actionis ad salutē nauis. non tamen p̄prie dicitur causa efficiens

Querit̄ tercio. Utrū contingat in q̄libet genere cause: q̄sdam diuisiones sil'r assignare. Pro pte affirmatiua est phs in littera q̄ assignat q̄tuor diuisiones q̄s p̄tingit adaptare cuilibet generi causarū Sed p pte negatiua arguitur. q̄ ille sūt diuisiones entiū vt colligi p̄t ex diuersis passibus philosophie. ergo videtur q̄ non possint eē diuisiones causarū et causatorum

Maior Prime due illarū diuisionū: inueniunt̄ in q̄libet genere causaz̄ Minor Tercia diuisio et quarta: circūeunt omniū causarū genera Conclusio. Cōtingit igit̄ in q̄libet cārū et cātorū gñe: q̄tuor diuisiōes sil'r assignare

Prima ps maioris ptz ex p̄ma p̄dicōe libri de caus⁹ vbi exp̄sse declarat̄ q̄ causarū q̄dam est vl'is et p̄ma alia ē sc̄undaria et particularis. Ptz etiā inductiue. nā in gñe cause efficiētis (q̄d est aliis notius) ad generatōem hois concurrit hō et sol. hō sicut cā particularis et posterior. sz sol sicut cā vl'is et p̄or. q̄ sol ad plures generatōes p̄currit q̄z homin̄. Sil'r in gñe cause formal' viuū p̄supponit esse et viuū est p̄us et cōius q̄z intelligere. Et in genere cāe final' sanitas est causa p̄ior et vniuersalior q̄z potio amara. et felicitas q̄z sanitas Pari modo in genere cause materialis q̄ntitas est subiectū quoꝝūdam accēntium. sz corrūdez ipa materia p̄ma est subiectū p̄ius et vl'ius nā subijcitur forme substātiali cū qua facit p̄pos et p̄mam. sed q̄ntitas nō subijcit̄ alicui forme substātiali. Sil'r p̄t declarari sc̄da ps. nā domificator est p se causa domus. sz si sit medic⁹ tūc medicus est p accēns cā domus. Et ipsa materia p̄ma est p se p̄ncipiū transmutatiōis cui accidit p̄uatio q̄ est p̄ncipiū per accēns. Et pariformiter posset declarari in alijs causis. Minor patz. q̄ domificās noīat cām efficiētem in actu. sz aliqs dr̄ domificator q̄ est potēs ad domificandū. licet actu nō domificet Sil'r aliqs denominat sciens fm cām formalem. q̄ actu fm sciam consideratur. sz dr̄ sciens in potētia q̄dammodo q̄ habet sciam et actu nō p̄siderat. Sil'r lapides et ligna dicunt̄ actu materia domus q̄n sunt in domo facta. et etiā dicunt̄ materia domus domo nondum facta. Quā aūt quarta diuisio inueniat̄ in q̄libet genere ptz. q̄ dicimus q̄ domificator est causa domus. et q̄ policletus domificator est cā dom⁹ Et sil'r possumus loq̄ p̄plexe et incōplexe circa alia genera causaz̄ Conclusio relinquit̄ nota. q̄ in q̄libet genere inuenit̄ aliqua causa vl'is. et aliq̄ particularis. sil'r in q̄libet genere inuenit̄ causa p se et causa p accēns Īrē in quolibet genere inuenitur causa in actu et cā in potētia Etiā in q̄libet genere inuenitur cā p̄plexe noīata. et cā incōplexe noīata. Et addit Aristoteles q̄ similis diuisio currit in causatis. vt ptz faciliter p̄acticāti Correlarium p̄mum. sup̄adicti modi causarū: reduci possunt ad nūerum duodenarium. Ptz verbi gratia. causa vl'is. cā particularis. causa p se. causa p accidēs. causa complexa cā incomplexa faciunt senarium. et quelibet diuidit̄ p actum et potētiam. vnde duplicatur numerus. et fit duodenari⁹ igitur ꝛc Correlarium secundum Ex horum modorum causarum distinctione: conueniens est alia tria correlaria elicere Ptz quia primum est q̄ cause in actu operātes sunt simul. et non sunt simul cum suis causatis in actu. sicut hic medicās ē sil'cū h̄ hoie q̄ sanat̄. vel nō ē sil' cū h̄ hoie q̄ sanat̄ Sc̄dm est q̄ in naturalib⁹ oz sp supmā causam vniuscuiusq̄ requirere. et p̄batur in artificialib⁹ p simile. Tercū est q̄ causis debet p̄portionabiliter correspondere effectus. et est magistralis regula. q̄ effect⁹ particularis corrūdet cause particulari. et vl'is effect⁹ corrūdet cāe vl'i. Sil'r effect⁹ in actu corrūdet cāe in actu ꝛc̄is.

Dicitur aūt et fortuna et casus causarum et.

Querit̄ primo. Utrum de casualibus et fortuitis: sit scientia phisicalis. Pro parte affirmatiua est philosophus in littera. quia casus et fortuna sunt in genere causarum. sed philosophus natural' habet p̄siderare de causis. Sed pro parte negatiua arguitur. quia de ente p accidens non est scientia. sed casus et fortuna sunt ens tia p accēns. igitur. Maior est phi sexto metaphisice. Sz mior pz ex diffinitōe vtriusq̄. q̄ st̄ cāe p accēns. q̄ et entia